

PERSVRIJHEIDS MONITOR 2025

Mr. Otto Volgenant
Prof. dr. Tarlach McGonagle

Over de auteurs:

Mr. Otto Volgenant is advocaat bij Boekx Advocaten, Media, IP & Privacy. Hij was betrokken bij een aantal van de in dit artikel besproken uitspraken.

Prof. dr. Tarlach McGonagle is hoogleraar Mediarecht & Informatiesamenleving bij de Universiteit Leiden en universitair hoofddocent werkzaam bij het Instituut voor Informatierecht van de Universiteit van Amsterdam.

Beiden zijn lid van de Nederlandse werkgroep van de *Coalition Against SLAPPs in Europe (CASE)*.

Colofon**Vormgeving**

Anja Schaller | Buro IK Grafische Vormgeving

Illustraties

TRIK©

Eindredactie

Rianne van der Molen

De Persvrijheidsmonitor 2025 is een uitgave van het Persvrijheidsfonds en is mede mogelijk gemaakt door de Coornhert Stichting.

Inhoudsopgave

Colofon	
Inleiding	4
1 Veiligheid en vrijheid van journalisten en de media	6
Veiligheid van journalisten	7
Mediavrijheid en mediaconcentratie	10
Bescherming tegen SLAPPs	12
2 Bronbescherming	14
3 Beschuldigingen, privacy en journalistieke werkwijze	18
4 Vrijheid van nieuwsgaring	23

VRIJ, MAAR NIET VEILIG

Ten opzichte van de rest van de wereld gaat het hier goed op het gebied van persvrijheid. Nederland klom in 2025 één plek omhoog op de internationale World Press Freedom Index van Reporters Without Borders en bezet nu de derde positie wereldwijd. Alleen Noorwegen en Estland doen het beter.

In Nederland worden geen journalisten vermoord. Er zitten geen journalisten in de gevangenis en journalisten kunnen hun beroep in vrijheid uitoefenen. Wie de top-15 van de ranglijst bekijkt, ziet uitsluitend West-Europese landen en het contrast met de rest van de wereld is groot. Elders in de wereld ziet de werkelijkheid er radicaal anders uit: in Palestina werden in 2025 86 journalisten gedood, in Rusland zaten 59 journalisten gevangen, in Yemen werden 10 journalisten gegijzeld en in Congo verdwenen er 6.

Toch zijn er in Nederland ook genoeg aandachtspunten.

Achter de fraaie toppositie gaat een zorgwekkend deeltijfer schuil. Op het onderdeel 'veiligheid' bungelt Nederland namelijk op de 27e plaats. Dit is een score die al jaren niet wil verbeteren. Ook in 2025 nam het geweld tegen journalisten opnieuw toe. En vanuit de hoek van de PVV en BBB waren er ook in 2025 weer stevige aanvallen op de media, waarbij met name de NPO en Trouw het moesten ontgelden.

Dit zijn de bevindingen van de zestiende editie van de Persvrijheidsmonitor, die elk jaar op 3 mei - de Dag van de Persvrijheid - wordt gepubliceerd. De monitor brengt de ontwikkelingen op het gebied van persvrijheid in Nederland in kaart en wordt uitgegeven in opdracht van het Persvrijheidsfonds, mede mogelijk gemaakt door de Coornhert Stichting. Deze zestiende editie beslaat de periode van half april 2025 tot de Dag van de Persvrijheid 2026. Het onderzoek voor deze editie werd half april 2026 afgesloten.

VEILIGHEID VAN JOURNALISTEN EN DE MEDIA

1

Al jaren is de veiligheid van journalisten het belangrijkste thema op het gebied van persvrijheid in Nederland. Het afgelopen jaar vormde daarop geen uitzondering. Het geweld nam opnieuw toe: zo werden verslaggevers en fotografen aangevallen bij demonstraties en voetbalclubs. Daarnaast trokken in Den Haag diverse politici openlijk de betrouwbaarheid van journalisten en media in twijfel.

Veiligheid van journalisten

PersVeilig rapporteerde over 2025 de volgende cijfers. Voor het derde achtereenvolgende jaar is het aantal meldingen van bedreiging of geweld tegen journalisten toegenomen, van 249 in 2024 naar 262 in 2025. Dat is opmerkelijk, omdat er in 2025 veel minder gewelddadige demonstraties waren dan in 2024. Toen was de sterke stijging (van 218 naar 249) te wijten aan de pro-Palestina rellen, onder andere op de universiteiten. Dat er in 2025 opnieuw een stijging is, is niet rechtstreeks ergens aan toe te schrijven. Mogelijk heeft de stijging te maken met de grotere meldingsbereidheid van journalisten.

In 2025 ging het om 106 bedreigingen, waren er 67 gevallen van intimidatie en was er 55 keer sprake van fysiek geweld. De meeste incidenten vonden op straat plaats als een journalist of fotograaf ergens aan het werk was. In 86 gevallen werden zij mondeling bedreigd of belaagd. In 2024 ging het nog om 68 gevallen van mondelinge bedreiging.

Meer publieke incidenten

In 2025 waren er meer incidenten bij festiviteiten en sport dan voorheen. Ontwikkelingen rond de voetbalclub Vitesse zorgden bijvoorbeeld voor verschillende meldingen van geweld door supporters. In 2025 telde PersVeilig in deze categorie 13 meldingen. In 2024 waren dat er slechts twee.

Op 20 september 2025 vond in Den Haag een demonstratie plaats voor een strenger asielbeleid. Die demonstratie liep volledig uit de hand. Bij PersVeilig kwamen acht meldingen binnen, waaronder van zes fotografen en een cameraman die gewond raakten. Twee van hen moesten voor behandeling naar het ziekenhuis: één liep een hersenschudding op, een ander had drie hechtingen in het hoofd nodig. Andere journalisten rapporteerden blauwe plekken en kneuzingen. Een schrijvend journalist meldde dat het onmogelijk was om nog verslag te doen van de gebeurtenissen. De NVJ noemde dit geweld ontluisterend. “*Dit ging om doelgericht geweld tegen (foto)journalisten, waarbij de*

relschoppers erop uit waren om camera's kapot te maken en collega's van achteren te belagen en verwonden”, beschreef algemeen secretaris Thomas Bruning.

Peter ter Velde, programmanager van PersVeilig: “*Het aantal meldingen in 2025 nadert het trieste recordjaar 2021 (272 meldingen) toen de avondklokken en andere rellen rond de Covid-maatregelen tot veel incidenten leidden. Het dieptepunt in 2025 had wat mij betreft ook te maken met rellen bij de extreemrechtse anti-migratie demonstratie op het Malieveld. Zeven fotografen en cameramensen raakten gewond. Dat was echt een zwarte dag voor de journalistiek.*”

» Het aantal meldingen in 2025 nadert het trieste recordjaar 2021 «

Veel verbale agressie

PersVeilig liet een onderzoek uitvoeren over agressie en intimidatie richting fotografen en cameramensen, samengevat in een factsheet. Negen op de tien (91%) cameramensen en fotografen hebben in hun werk wel eens te maken met een vorm van agressie en intimidatie. Bijna acht op de tien (78%) maakten in de afgelopen 12 maanden een incident mee. Beeldmakers die zowel werkzaam zijn als fotograaf en als cameramens, hebben hier het vaakst mee te maken. De meerderheid zegt dat het aantal incidenten waar ze mee te maken hadden, is toegenomen. Verbale agressie is de meest voorkomende vorm. Vaak zijn het ‘gewone’ burgers die zich hier schuldig aan maken.

Peter ter Velde: “*Ceramensen en fotografen zijn de frontsoldaten in de journalistiek. Ze zijn het meest herkenbaar als mediavertegenwoordigers en dus krijgen zij met de meeste agressie te maken. Neem bijvoorbeeld 112-fotografen, die als eersten aankomen bij incidenten waar de emoties van omstanders, slachtoffers of burens erg hoog zijn. Niet voor niets is de categorie 112 in de meldingen bij ons het hoogst.*”

Negen aanbevelingen voor minister

Per 1 juli 2025 is de stichting PersVeilig opgericht waarin NVJ, het Genootschap van Hoofdredacteuren, NDP Nieuwsmedia en de Nederlandse Publieke Omroep samenwerken. Doel van de stichting is de positie van journalisten tegen agressie, dreiging en geweld te versterken. Hiermee krijgt het project - dat in 2019 gelanceerd is - een duurzame status.

Internationaal worden incidenten bijgehouden op het Platform to promote the protection of journalism and safety of journalists. Dit platform wordt gehost door de Raad van Europa en beheerd door partnerorganisaties die gespecialiseerd zijn in journalistieke en mediavrijheden. Dit is een monitoringmechanisme waarop de partnerorganisaties dreigingen voor de veiligheid van journalisten kunnen signaleren door middel van zogeheten 'alerts'. In de afgelopen tien jaar waren er relatief weinig 'alerts' met betrekking tot Nederland. Het waren er 23 in de periode tot en met 2025, en tot nu toe één in 2026.

De NVJ, NDP Nieuwsmedia, Free Press Unlimited en het Genootschap van Hoofdredacteuren schreven in februari 2026 een gezamenlijke brief aan ministers Letschert (OCW) en Van Weel (Justitie en Veiligheid) over persvrijheid en de veiligheid van journalisten. De organisaties doen in hun brief negen aanbevelingen. Zij pleiten onder meer voor een zero-tolerantiebeleid bij bedreiging en intimidatie, voldoende politiecapaciteit en gespecialiseerde kennis, en een krachtigere aanpak van online dreiging. Ook vragen zij om woonadressen van journalisten beter af te schermten in het Kadaster en sociale mediaplatforms te verplichten sneller en zorgvuldiger op te treden tegen bedreigingen via speciale escalatiekanalen. Verder vragen ze aandacht voor de beveiliging van bedreigde opiniemakers en doen een oproep aan politici om zich te onthouden van ondermijnende uitlatingen over de media.

Voorbeelden van geweld tegen journalisten

Een cameraploeg van Omroep PowNed werd in maart 2026 mishandeld tijdens opnames in de Utrechtse wijk Overvecht. Verslaggever Jochem Westhoff en de cameraman werden geslagen door een jonge man.

In december 2025 ging er een brandbom af bij de auto van mediaondernemer Jeffrey de Vries van het online medium Wat is loos in Mestreech. Ook in 2024 verwoestte een explosie zijn auto. Een jaar eerder werd een auto vernield met stenen en werd een medewerker van Wat is loos in Mestreech beschoten met een balletjesgeweer. Na deze incidenten gingen de medewerkers niet meer herkenbaar de straat op. De reden voor de aanslagen en bedreigingen is niet bekend.

Journalist en podcastmaker Mischa Blok werd in Utrecht mishandeld door twee jongens op een fatbike. Zij bekogelden haar met een boek van de Amerikaanse schrijver Charles Bukowski. Het boek kwam tegen haar borstkas aan en door de klap viel ze van haar fiets, waarbij ze een gekneusde rib opliep.

Voetbalclub Vitesse had een kort geding aangespannen tegen de KNVB om haar proflicentie terug te krijgen. Nadat bekend werd dat de club de rechtszaak had verloren, keerden enkele supporters zich tegen de aanwezige pers. Verschillende journalisten werden op de Korenmarkt in Arnhem aangevallen. De filmploeg van Hart van Nederland werd eerst in het centrum belaagd, waarbij klappen werden uitgedeeld. Later werden de journalisten ook nog bij hun auto geïntimideerd en werd een laptop gestolen.

Na de voetbalwedstrijd PSV - Ajax in Eindhoven, op 30 maart 2025, werd een sportjournalist mishandeld. De verslaggever liep, na de wedstrijd, met een cameravrouw rond het stadion om supporters te interviewen toen hij werd geslagen. De journalist raakte door de mishandeling gewond aan zijn gezicht.

Druk vanuit politieke partijen

In de aanloop naar de verkiezingen op 29 oktober 2025 bracht Free Press Unlimited in een Politieke Persvrijheidsmeter in kaart hoe politieke partijen in hun programma's, standpunten en parlementair gedrag persvrijheid benaderen en waarborgen. De onderzoekers keken naar thema's als bestrijding van desinformatie, bescherming van journalisten, ondersteuning van een pluriform medialandschap en internationale inzet voor persvrijheid. Volt scoort het hoogst op het gebied van persvrijheid, gevolgd

door D66, PvdD en GroenLinks-PvdA. PVV heeft de laagste score. PVV, FVD, SGP en BBB zijn sceptisch over mensenrechtenverdragen, of verwerpen deze.

Dit komt de persvrijheid volgens de onderzoekers niet ten goede, omdat mensenrechten verbonden zijn met de toegang tot betrouwbare informatie. *“Het is verontrustend dat sommige politieke partijen voorstellen doen die persvrijheid actief onder druk zetten, wetende dat een vrije en veilige pers de hoeksteen is van onze democratie. Wanneer journalisten worden geïntimideerd, aangevallen of beperkt in hun werk, raakt dat niet alleen de media zelf, maar de samenleving als geheel”*, aldus Free Press Unlimited.

» Sommige politieke partijen zetten de persvrijheid actief onder druk «

Ook in 2025 was er vanuit de politiek veel kritiek op de publieke omroep. Demissionair vicepremier Mona Keijzer van BBB trok openlijk de onafhankelijkheid van de NOS in twijfel, na het besluit van NOS en Nieuwsuur om geen berichten meer op X te plaatsen.

PVV-partijleider Geert Wilders noemde de NOS in een bericht op X ‘ongelooflijk partijdig’. Hij doelde daarin op hun verslaggeving over de val van het kabinet. Volgens de NVJ is dat een onterechte aanval. *“Journalisten, of ze nou bij de NOS, Telegraaf, AD, RTL of SBS werken, zijn onafhankelijk en zo onpartijdig mogelijk”*, stelt Thomas Bruning. *“Koester dat en zaai geen twijfel over de integriteit van de NOS.”*

PVV-Kamerlid Martin Bosma noemde dagblad Trouw ‘linkse kutkrant’ in gesprek met een journalist van die krant. *“Het is een verschrikkelijke krant waar je voor werkt, ik haat hem met elke vezel in mijn lijf.”* Trouw heeft een klacht ingediend bij de voorzitter van de Tweede Kamer. Die vond dat de twee partijen het moeten ‘bijleggen met een kop koffie’.

Mediavrijheid en mediaconcentratie

Een grote vooruitgang is de European Media Freedom Act, die in 2025 in werking trad, en journalisten en media moet beschermen tegen politieke inmenging. Tegelijk was 2025 een jaar met verontrustende ontwikkelingen, zoals het verlagen van de rijksbijdrage voor de publieke omroep en de overname van RTL door DPG Media.

Verordening Mediavrijheid

Op 8 augustus 2025 is het grootste deel van de Verordening Mediavrijheid (European Media Freedom Act of kortweg EMFA) in werking getreden. Deze regelgeving is bedoeld om journalisten en media-aanbieders te beschermen tegen politieke inmenging en ervoor te zorgen dat zij onafhankelijk hun werk kunnen doen. Met de nieuwe regels wordt gewaarborgd dat de burger toegang heeft tot een verscheidenheid aan redactioneel onafhankelijke media-inhoud, ofwel mediapluriformiteit.

De EMFA is een antwoord op de toenemende bezorgdheid in de EU over de politisering van de media, het gebrek aan transparantie rond media-eigendom, de toewijzing door de overheid van reclamegelden aan aanbieders van mediadiensten, mediaconcentraties, bedreigingen en geweld gericht op journalisten, en de invloed van grote platforms op de journalistiek. De EMFA wil politieke inmenging in redactionele beslissingen voor zowel commerciële als publieke media-aanbieders tegengaan. Om daarmee mediavrijheid en -pluriformiteit te garanderen en journalisten en hun bronnen te beschermen, onder andere tegen illegale spyware. Media-aanbieders moeten transparant zijn over eigendom en financiering. Nieuwsaanbieders moeten redactionele onafhankelijkheid waarborgen. Overheden moeten hun uitgaven aan overheidsreclame inzichtelijk maken. Zeer grote online platforms (VLOPs) krijgen verplichtingen rond moderatie en dialoog met mediadiensten. Publiekmeetsystemen, zoals het kijk- en luisteronderzoek, moeten voldoen aan kwaliteitsbeginselen en transparantie-eisen.

Publieke omroep

In de mediabegrotingsbrief werd eind 2025 de eerder aangekondigde bezuiniging op de publieke omroep uitgewerkt. Voor de landelijke publieke omroep is vanaf 2027 een structurele verlaging van de rijksmediabijdrage van ruim 150 miljoen euro per jaar voorzien. De NVJ maakt zich zorgen over de hoeveelheid en diversiteit van de programma's waar de publieke omroep mee gaat stoppen. *“Een schokgolf als deze laat meteen zien hoe kwetsbaar de pluriformiteit van de publieke omroep wordt, zodra er zo hard in het bestel wordt gesneden”*, stelt Wais Shirbaz, secretaris omroep bij de beroepsvereniging.

» De pluriformiteit van de publieke omroep is kwetsbaar «

Overname RTL Nederland door DPG Media

Per 1 juli 2025 werd RTL Nederland overgenomen door DPG Media. De Autoriteit Consument en Markt (ACM) gaf in juni 2025 officieel goedkeuring voor deze overname. Na jaren van fusies en overnames zijn er nu naast de publieke omroep nog maar drie grote commerciële aanbieders verantwoordelijk voor het overgrote deel van het Nederlandse media-aanbod: DPG Media, Mediahuis en Talpa Network. Het Commissariaat voor de Media adviseerde negatief over deze overname vanwege zorgen over de toenemende markt- en opiniemacht. Het vormt een risico voor pluriformiteit en onafhankelijke nieuwsvoorziening.

De ACM heeft aan de goedkeuring een aantal voorwaarden verbonden, onder meer met betrekking tot het behoud van gratis algemeen online nieuws, de onafhankelijkheid van een redactie, aanpassing van de redactiestatuten en de uitbreiding van de rechten van Stichting Democratie en Media.

» In een geconcentreerd medialandschap kunnen bestaande journalistieke spelers worden weggedrukt «

Kritisch tegengeluid

De NVJ is kritisch op de overname en vraagt zich af of de door de ACM opgelegde voorwaarden voldoende zullen zijn. NVJ-secretaris Thomas Bruning schreef in een in Trouw gepubliceerd opiniestuk: *“In een geconcentreerd medialandschap, waar vier commerciële mediabedrijven de dienst uitmaken, moet je niet de grootste twee gaan samenvoegen. Dan ontstaat zo’n grote marktmacht, dat bestaande journalistieke spelers kunnen worden weggedrukt. Dat geldt voor journalistieke titels van andere, veel kleinere uitgevers, zoals Follow the Money, Elsevier Weekblad of BNR Nieuwsradio, maar ook voor journalistieke toeleveranciers zoals ANP en freelancers, die de foto’s, video’s en artikelen voor DPG maken. Nieuwe toetreders zijn straks kansloos. Pluriformiteit wordt het beste gegarandeerd door gezonde concurrentie. Dat met het ontstaan van deze mediagigant nu ernstig wordt verstoord.”*

Het Commissariaat voor de Media heeft in de Mediamonitor 2025 naar aanleiding van deze overname de aanbeveling gedaan dat pluriformiteit een grotere rol moet krijgen in de beoordeling van mediafusies en -overnames, waarin verwezen wordt naar de bepalingen van de EMFA over pluriformiteit.

In de ban van big tech

In november 2025 schreef een groot deel van de Nederlandse mediasector - op initiatief van Stichting Democratie en Media - een brandbrief aan informateur Sybrand Buma. De boodschap was dat de Nederlandse samenleving haar greep op een op waarheidsvinding gerichte en pluriforme informatievoorziening verliest door de dominante rol van mondiale techbedrijven. Volgens de schrijvers gaat het om de volgende vraag: *“Welke digitale infrastructuur voor informatievoorziening aan de samenleving krijgt uiteindelijk de overhand? Zijn het de algoritmes van Amerikaanse en Chinese techreuzen waar we geen zeggenschap over hebben en die geen verantwoordelijkheid nemen? Of bouwen we aan een innovatief, door democratische waarden gedreven Nederlands digitaal ecosysteem waarbij AI kan floreren, maar mediapartijen de ruimte houden om burgers van betrouwbare informatie te voorzien?”*

De mediasector wil dat de regering tot een geïntegreerd media- en technologiebeleid komt, met een snelle, stevige implementatie van Europese wetgeving zoals de Europese AI Act. Daarbij is vooral transparantie door techbedrijven en mogelijkheden om illegale *scraping* tegen te gaan van cruciaal belang.

Bescherming tegen SLAPPs

Een kleine streekomroep die juridisch onder druk wordt gezet om een artikel te verwijderen en een persvrijheidsorganisatie die een klacht krijgt omdat ze geld inzamelen voor journalisten in oorlogsgebied: via strategische rechtszaken (SLAPPs) werd geprobeerd om journalisten de mond te snoeren. SLAPPs vormen een toenemende bedreiging voor de persvrijheid.

Anti-SLAPP-richtlijn

In de vorige Persvrijheidsmonitor is uitgebreid toegelicht dat in 2024 de Anti-SLAPP-richtlijn is aangenomen. Daarnaast heeft het Comité van Ministers van de Raad van Europa in 2025 de Aanbeveling ter bestrijding van SLAPPs goedgekeurd. EU-Lidstaten moeten de anti-SLAPP-richtlijn implementeren voor 7 mei 2026. In Nederland is deze implementatiewetgeving nog niet van kracht. Op 15 april 2025 is het wetsvoorstel 'Strategische rechtszaken tegen publieke participatie' ingediend, inclusief toelichting.

» Er lijkt sprake van financieel machtsmisbruik «

Wetsvoorstel schiet tekort

Met de kritiek van de Nederlandse Anti-SLAPP werkgroep op de versie die eerder ter beoordeling is voorgelegd, heeft de wetgever vrijwel niets gedaan. De werkgroep had aangedrongen op stevigere en effectievere maatregelen. De mogelijkheid om een volledige kostenveroordeling te krijgen bij afwijzing van een SLAPP zou beter gewaarborgd moeten worden. De nieuwe wetgeving zou niet alleen van toepassing moeten zijn op grensoverschrijdende SLAPP-zaken, maar ook op SLAPPs binnen Nederland. De realiteit is dat SLAPPs in Nederland vaak geen internationaal element hebben, aldus Free Press Unlimited. Deze

kritiek op het wetsvoorstel wordt gedeeld vanuit de wetenschap in een artikel van Birgit van Houtert (Universiteit Maastricht) met de veelzeggende titel 'Het tekortschietende Nederlandse wetsvoorstel implementatie anti-SLAPP-richtlijn. Aanbevelingen om te voorkomen dat de richtlijn een papieren tijger wordt.' Amnesty International benoemde eind 2025 als voorbeelden van recente SLAPPs claims tegen onder meer Follow the Money en de Leeuwarder Courant.

Intimidatie tegen Free Press Unlimited

Free Press Unlimited krijgt zelf ook steeds vaker te maken met intimidatie en tegendruk van partijen die haar de mond willen snoeren. Eind december 2025 diende het Centrum Informatie en Documentatie Israël (CIDI) een klacht in bij de Reclame Code Commissie. In die klacht beschuldigde het CIDI Free Press Unlimited van misleiding in een fondsenwervingsbrief over de veiligheid van journalisten in Gaza. Daarin stond onder meer: "*In de afgelopen twee jaar werden meer dan 250 Palestijnse journalisten gedood - het hoogste aantal in een conflict. Gaza is voor journalisten nog steeds de meest dodelijke plaats ooit. Journalisten lopen namelijk zes keer meer risico om gedood te worden dan burgers.*" De Reclame Code Commissie vond deze uitlating toelaatbaar en heeft de klacht van het CIDI afgewezen.

Afschrikkende werking

Het Persvrijheidsfonds geeft financiële steun aan Streekomroep 1Tweente in verband met een juridische procedure die Booking Experts tegen de omroep heeft aangespannen. Dit vanwege het niet verwijderen van een artikel over Booking Experts.

Het Persvrijheidsfonds ziet dit als een poging om de omroep te dwingen een zorgvuldig geschreven journalistieke productie uit het archief te halen, zonder dat daarvoor een dringend belang wordt aangetoond. Er lijkt sprake van financieel machtsmisbruik ten opzichte van een klein journalistiek medium. Dat heeft een afschrikkende werking op de vrije nieuwsgaring in Nederland, gelooft het Persvrijheidsfonds.

PersVeilig, die dit eerder onderzocht, gaat een nieuw onderzoek doen naar juridische dreiging en SLAPPs richting de journalistiek. De uitkomsten hiervan worden in september 2026 gepresenteerd.

TRIK®

2

BRONBESCHERMING

Bronbescherming is geen privilege van journalisten, maar een voorwaarde voor vrije nieuwsgaring. Dat principe werd in 2025 op de proef gesteld door een klacht van het Nederlands Fotomuseum, een minister die eiste dat de identiteit van een varkenshouder bekend werd gemaakt en een influencer die wilde weten wie er over haar roddelde. Met wisselende uitkomsten.

De noodzaak van bronbescherming

Elk jaar spelen er wel weer kwesties over de journalistieke bronbescherming, maar 2025 was een relatief rustig jaar.

In de vorige aflevering van de Persvrijheidsmonitor werd uitgebreid verslag gedaan van het door de politie afgeluisterde interview dat journalisten van De Correspondent hadden met drie verdachten van de mondkapjesdeal, waaronder Sywert van Lienden. De rechtbank Den Haag oordeelde in februari 2025 dat het OM niet onrechtmatig heeft gehandeld. De Correspondent heeft hoger beroep ingesteld tegen deze uitspraak, met steun van het [Persvrijheidsfonds](#).

Tussen openheid en bronbescherming

De Raad voor de Journalistiek behandelde een klacht van de directeur van het Nederlands Fotomuseum, Birgit Donker, tegen de *Volkscrant*. In publicaties over (vermeende) misstanden bij het Nederlands Fotomuseum citeerde de *Volkscrant* anonieme bronnen die haar diskwalificeerden. Die anonieme bronnen zijn volgens de Raad onvoldoende verantwoord en deugdelijke onderbouwing van de diskwalificaties ontbreekt. Hierdoor is de berichtgeving ten aanzien van die diskwalificaties niet-controleerbaar en tendentius. De klacht is daarom in zoverre gegrond, volgens de Raad voor de Journalistiek. Frits van Exter, voorzitter van de Raad voor de Journalistiek, publiceerde een [opinie op de website van Villamedia](#) over anonieme bronnen en het spanningsveld tussen openheid en bronbescherming. Hij geeft ook commentaar op het geschil tussen Donker en de *Volkscrant*. Van Exter stelt hierover: "Het probleem blijft dat de redacteur niet verder komt dan dat hij zich mede baseert op zestien anonieme bronnen 'die bij het museum zijn betrokken'. De hoofdredactie kent hun namen en heeft het allemaal afgewogen, maar de lezer en de directeur blijven in het ongewisse. Bovendien zijn de diskwalificaties aan het adres van Donker vooral gebaseerd op anonieme bronnen. De feitelijke onderbouwing daarvan is onvoldoende. Waaruit blijkt het 'schrikbewind' of de 'giftige werksfeer'? Wat is er concreet voorgevallen?"

De hoofdredactie stelt dat het niet mogelijk was om meer bijzonderheden te vermelden, uit angst voor herleidbaarheid. Dat is voorstelbaar, maar dat betekent nog niet dat publicatie in deze vorm onvermijdelijk is."

De stichting AAN TAFEL! maakte een [documentaire](#) over een varkenshouder van wie de identiteit niet bekend werd gemaakt. Minister Femke Wiersma van (onder meer) Landbouw wilde informatie over de identiteit van deze varkenshouder afdwingen van de stichting en legde een dwangsommaatregel op. Wiersma eiste de informatie na een klacht van de stichting Varkens In Nood. Die had in de documentaire '*Het Nederlands varken: Koning van de Kringloop*' volgens eigen zeggen geconstateerd dat bij varkensboer Thomas onvoldoende zogeheten 'hokverrijkmateriaal' in de stallen aanwezig zou zijn. Wiersma wilde via een dwangsom AAN TAFEL! ertoe bewegen de details over de varkensboer te delen, zodat de Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit (NVWA) kon nagaan wat er van de beschuldiging klopte. De stichting weigerde echter om de identiteit van boer Thomas te verstrekken en deed een beroep op bronbescherming. Dat werd door de rechter gehonoreerd. De rechter overwoog: "Naar het voorlopig oordeel van de voorzieningenrechter komt aan AAN TAFEL! - gelet op haar doelstelling en activiteiten - journalistieke bronbescherming toe als een 'public watchdog'. Daarmee is nog niet gezegd dat de minister die bescherming niet kan doorbreken, maar dan moet de minister aantonen dat een dwingend maatschappelijk belang zwaarder weegt dan de publieke waarde van bescherming van bronnen. Het gaat hier verder om een ongevraagd belastend besluit, waarvan de minister de noodzaak nog niet overtuigend heeft aangetoond en dat (nog) overtuigende motivering op basis van een kenbare afweging van de betrokken belangen mist. De lat ligt voor de minister hoog."

Niet alleen voor traditionele journalisten

In deze uitspraak geeft de rechter een goed leesbaar overzicht van de uitgangspunten van de journalistieke bronbescherming. Om het belang van dit recht te benadrukken volgt hieronder een uitgebreid citaat uit deze rechterlijke uitspraak: "Journalist is geen beschermd beroep. Iedereen kan zich journalist noemen. Dat maakt de afbakening van de groep, die

lastige aangelegenheid. De minister heeft gelijk dat het lidmaatschap van de NVJ iemand geen journalist maakt. Maatgevend zijn wel de grenzen die het EHRM (Europees Hof voor de Rechten van de Mens, red.) in zijn rechtspraak trekt. Het EHRM baseert zijn oordeel op de sociale functie en werkwijze van de betrokkene: de actieve rol in het verzamelen, verwerken of verspreiden van informatie aan het publiek. Onafhankelijkheid en professionaliteit zijn daarbij van betekenis. Het EHRM erkent dat niet alleen traditionele journalisten, maar ook niet-gouvernementele organisaties (ngo's), actieve burgers, academici, bloggers, waarnemers, of vergelijkbare actoren die bijdragen aan het publieke debat en functioneren als 'public watchdog', onder artikel 10 van het EVRM kunnen vallen. Dat is het geval als zij te goeder trouw bijdragen aan publieke controle door informatie te verzamelen en te verspreiden, hun informatie betrouwbaar is en maatschappelijke relevantie heeft. Ook de Nederlandse wetgever merkt nieuwe media, zoals streaming video, nieuwssites en blogs, als journalistieke activiteiten aan waarover de bescherming die journalisten toekomt zich ook kan uitstrekken. (...) Het EHRM ziet 'public watchdogs' als actoren die - zoals de pers - toezicht houden op de overheid en publieke kwesties belichten van algemeen belang. Ze genieten dezelfde hoge bescherming onder artikel 10 van het EVRM als journalisten. De staat heeft een beperkte beoordelingsvrijheid bij beperkingen op hun werk. Overheidsbeperkingen worden strikt getoetst, en slechts toegestaan als ze wettelijk vastliggen, legitiem zijn, en proportioneel. (...) Zonder bescherming van journalistieke bronnen [kan] de belangrijke 'public watchdog' rol worden ondermijnd en de capaciteit van de media om adequate en betrouwbare informatie te verschaffen negatief worden beïnvloed. Gelet op het belang van journalistieke bronbescherming voor de persvrijheid in een democratische samenleving en het potentiële 'chilling effect' dat het bevel om een bron te onthullen kan hebben op de uitoefening van die vrijheid, is zo een bevel niet in overeenstemming met artikel 10 EVRM, tenzij dit wordt gerechtvaardigd door een zwaarderwegende eis ('overriding requirement') in het publieke belang. Uit arresten van het EHRM (...) volgt dat elke dwang of inbreuk op bronbehoud effectieve waarborgen vereist, zoals een onafhankelijke, voorafgaande en grondige rechterlijke toetsing. Daarnaast moet er beoordeeld worden of minder ingrijpende maatregelen beschikbaar waren."

» De activiteiten van het juic kanaal vallen onder de journalistiek «

Geen dwingend publiek belang

Ook in een geschil tussen een influencer en een juic kanaal kwam een beroep op bronbescherming aan de orde. De influencer wilde weten wie er achter de roddels zat. De rechter overweegt daarover: "De vordering tot openbaarmaking van de bronnen van [het juic kanaal] is vergaand omdat dit een beperking is van de vrijheid van nieuwsgaring. Journalistieke bronnen zijn voor de persvrijheid van essentieel belang. Het recht op bronbescherming van journalisten en persorganen is in de rechtspraak erkend. Volgens het Europese Hof van Justitie gaat het om journalistieke activiteiten, als die bekendmaking van informatie, meningen of ideeën aan het publiek tot doel hebben. Dat recht is niet beperkt tot mediaondernemingen. De activiteiten van [het juic kanaal] vallen ook onder het begrip journalistiek. Volgens vaste rechtspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens is het in strijd met de informatievrijheid als een journalist wordt gedwongen zijn bron te onthullen tenzij zich een 'an overriding requirement in the public interest' voordoet. Van een dwingend publiekelijk belang is in dit geval geen sprake. Eiser heeft aannemelijk gemaakt dat zij kortstondig enkele bedreigingen via Instagram heeft ontvangen, waarbij overigens onduidelijk is hoeveel berichten het betreft. Onvoldoende gesteld en onderbouwd is dat eiser als gevolg van de berichten over haar in juli 2025, nog steeds bedreigingen ontvangt. De omstandigheden zijn dus niet dusdanig ernstig dat dit een rechtvaardiging op de inbreuk van vrijheid van nieuwsgaring oplevert. De voorzieningenrechter weegt ook mee dat eiser zich heeft voorgedaan als advocaat terwijl zij dat niet is en zelf dus ook iets heeft gedaan wat niet juist is. De vordering tot openbaarmaking van de bronnen wordt daarom afgewezen."

BESCHULDIGINGEN, PRIVACY EN JOURNALISTIEKE WERKWIJZE

Mocht Trouw het bedrijf Arts en Zorg 'omstreden' noemen in een stuk? En was het NRC toegestaan de voornaam en het beroep van een veroordeelde zorgverlener te vermelden in een artikel over de strafzaak? Rechters bogen zich er in 2025 over. Bijna altijd trokken journalisten aan het langste eind.

Zembla-uitzending over het storten van granuliet

Aan de jarenlange juridische strijd over een uitzending van Zembla over het storten van granuliet is in 2025 een einde gekomen. In de vorige aflevering van de Persvrijheidsmonitor werd aandacht besteed aan de uitlatingen van een oud-officier van justitie in een Zembla-uitzending over vermeende strafbare feiten bij het storten van granuliet in het project *Over de Maas*. In hoger beroep werden de vorderingen tegen deze deskundige volledig afgewezen. Wetenschappers en deskundigen vervullen een wezenlijke functie in het ondersteunen van een open, publiek debat, stelde de rechter. Als zij persoonlijk worden aangesproken voor uitlatingen die zij in een onderzoeksjournalistiek programma zoals Zembla doen, dan kan dat een ‘chilling effect’ hebben en een ongewenste belemmering opleveren voor een open debat waarin alle invalshoeken aan de orde komen.

De Hoge Raad hield dit oordeel van het Gerechtshof in stand, zonder inhoudelijke toetsing. De Hoge Raad volgde het advies van de advocaat-generaal, die in zijn conclusie zijdelings aandacht gaf aan SLAPPs en het rapport van Free Press Unlimited daarover, waarin deze zaak werd genoemd als voorbeeld van een SLAPP.

Podcast NRC ‘Hier hing een schilderij’

NRC maakte een podcast over de restitutie van het schilderij ‘Bild mit Häusern’ van Wassily Kandinsky en de rol van onder meer het bedrijf Mondex bij het terughalen en verhandelen van oorlogskunst. Het bezwaar van Mondex was dat NRC in die podcast ten onrechte zou hebben gekozen voor het narratief dat mensen kunstwerken krijgen die eigenlijk in musea horen te hangen en dat zij hieraan geld zouden verdienen. Mondex werd gekwalificeerd als ‘ambulance chaser’ of ‘profiteur van de ‘holocaustindustrie’. De rechter wilde deze vorderingen niet in kort geding behandelen omdat daar geen spoedeisend belang bij was. Ten tijde van de procedure had de podcast niet meer zo’n groot bereik. Alle afleveringen van de podcast waren in november en december 2023 gepubliceerd en online gekomen. Eerst waren de luistercijfers redelijk hoog (ongeveer 25.000 luisteraars per week), maar inmiddels waren er nog maar ongeveer 100 luisteraars per week. Er was te veel tijd verstreken tussen het uitkomen van de

podcast en het aanhangig maken van het kort geding. De zaak leende zich volgens de kort geding-rechter meer voor een bodemprocedure. In het licht van ‘equality of arms’ of gelijkwaardigheid van partijen, speelde daarbij volgens de rechter mee dat het voor NRC een tijd geleden was dat zij het onderzoek ten behoeve van de podcast hadden verricht en dat het nu – nadat Mondex uitvoerig de tijd had genomen voor feitenonderzoek – voor NRC tijd zou vergen om zich alsnog inhoudelijk goed te kunnen verweren. Een korte voorbereidingstijd hoort bij een spoedprocedure. Maar omdat de spoed aan de zijde van Mondex ontbrak, was er volgens de rechter geen rechtvaardiging om NRC te dwingen om op korte termijn uitgebreid verweer te voeren.

» NRC mag voornaam, leeftijd en beroep noemen «

Veroordeelde zorgverlener tegen NRC

NRC berichtte over een strafzaak tegen een zorgverlener die in 2022 was veroordeeld tot drie jaar gevangenisstraf (waarvan een half jaar voorwaardelijk) vanwege seksuele uitbuiting van twee 17-jarige meisjes. In de rubriek ‘De Zitting’ publiceerde NRC zijn voornaam, leeftijd en beroep. De zorgverlener stelde dat deze publicatie onrechtmatig was omdat NRC zonder noodzaak strafrechtelijke persoonsgegevens had verwerkt. En vooral omdat de gegevens niet noodzakelijk waren voor het doel van de publicatie. NRC beriep zich op vrijheid van meningsuiting en persvrijheid. De krant stelde dat het artikel feitelijk verslag deed van een openbare strafzitting, met bewust weglaten van de achternaam en andere privé-details. De rechtbank oordeelde dat het artikel steun vindt in de feiten. Het behandelde een onderwerp van algemeen belang en de beperkte vermelding van voornaam, leeftijd en beroep viel binnen de journalistieke vrijheid, ook omdat het beroep in de strafzaak relevant was en andere media al met meer identificerende details hadden gepubliceerd. De rechtbank concludeerde dat de vermelding van voornaam, leeftijd en beroep in dit

concrete geval niet disproportioneel was. De rechtbank vond dat dit artikel in de rubriek 'De Zitting' kon worden gezien als een journalistieke activiteit. Met die rubriek beoogt NRC immers het publiek te informeren over het soort criminaliteit dat niet vanzelfsprekend op de voorpagina komt, maar waarvoor maatschappelijke belangstelling bestaat. Ook omdat de gevolgen voor de slachtoffers groot kunnen zijn. De rechter wees de vorderingen van de zorgverlener dan ook af.

CIDI tegen NOS

CIDI behartigt onder meer de belangen van de Joods-Nederlandse gemeenschap. CIDI verweet de NOS dat zij zich in haar berichtgeving over de oorlog die in 2023 uitbrak tussen Hamas en Israël, schuldig maakte aan onjuiste en misleidende berichtgeving. De NOS had gemeld dat vóór de oorlog 500 tot 600 vrachtwagens per dag met hulpgoederen Gaza binnenkwamen. Volgens CIDI waren dat er in werkelijkheid veel minder. Volgens CIDI droegen deze berichten bij aan het onjuiste beeld dat Israël door een blokkade hongersnood in Gaza zou veroorzaken en leidde dit tot vijandige en antisemitische reacties richting de Joodse gemeenschap. De NOS voerde aan dat de gebruikte cijfers steun vonden in gezaghebbende bronnen, met name publicaties van de Verenigde Naties, en dat ook andere internationale media dezelfde cijfers hanteerden. De rechter wees de vorderingen van CIDI af. De berichtgeving van de NOS vond voldoende steun in de feiten en hoefde niet te worden gerectificeerd.

Arts en Zorg Groep tegen Trouw

Dagblad Trouw publiceerde op de voorpagina een artikel met als titel 'Medische zorg voor arrestanten wordt uitbesteed aan omstreden bedrijf'. Dit artikel gaat over de keuze van de politie om medische zorg voor arrestanten landelijk uit te besteden aan Arts en Zorg. In het artikel staat hoe Arts en Zorg eerder in gebreke is gebleven bij de zorg voor asielzoekers. Arts en Zorg wilde via deze procedure ervoor zorgen dat het artikel verwijderd zou worden en dat er een rectificatie werd geplaatst. De rechter wees de vorderingen van Arts en Zorg af, en oordeelde dat de bewoordingen 'omstreden

bedrijf', dat 'eerder in opspraak is geraakt' en dat 'in gebreke bleef' werden gerechtvaardigd door de feiten.

Oud-politicus Noordwijk tegen Leidsch Dagblad

Leidsch Dagblad schreef over een steekincident waarbij de oud-politicus verdachte is en over spanningen tussen hem en zijn buurtgenoten. Daarbij noemden ze de volledige naam van de oud-politicus. Om te kunnen beoordelen of de publicaties in het Leidsch Dagblad onrechtmatig zijn, maakte de rechtbank een afweging tussen de vrijheid van meningsuiting van het Leidsch Dagblad en het recht op eer en goede naam van de oud-politicus. De rechtbank gaf geen oordeel over de vraag of het waar is wat het Leidsch Dagblad in haar artikelen schreef. Leidsch Dagblad hoefde niet haar uitingen in de artikelen te bewijzen, maar moest onderbouwen dat haar uitingen voldoende steun vonden in het bewijsmateriaal dat zij op dat moment voor handen hadden. Media hebben redactionele vrijheid om hun publicaties vorm te geven en onderzoeksresultaten naar eigen inzicht te presenteren. Zij mogen kiezen welke informatie wordt opgenomen en enige overdrijving toepassen. Een kop mag ongenueanceerder worden geformuleerd om de aandacht van het publiek te trekken.

» Een column hoeft niet volledig te zijn «

Column De Telegraaf

In een geschil over een column van een journalist van De Telegraaf over een advocaat, wees de rechter de vorderingen van die advocaat af. De voorzieningenrechter benadrukte dat in een column meer toelaatbaar is dan in andere publicaties. De vraag was ook of de columnist de ontkennde reactie van eiser vollediger had moeten weergeven in de column. De rechter oordeelde dat de keuze om na wederhoor niet de volledige reactie op te nemen, een onderdeel was van de journalistieke en redactionele vrijheid.

Verschillende eisers tegen Follow the Money

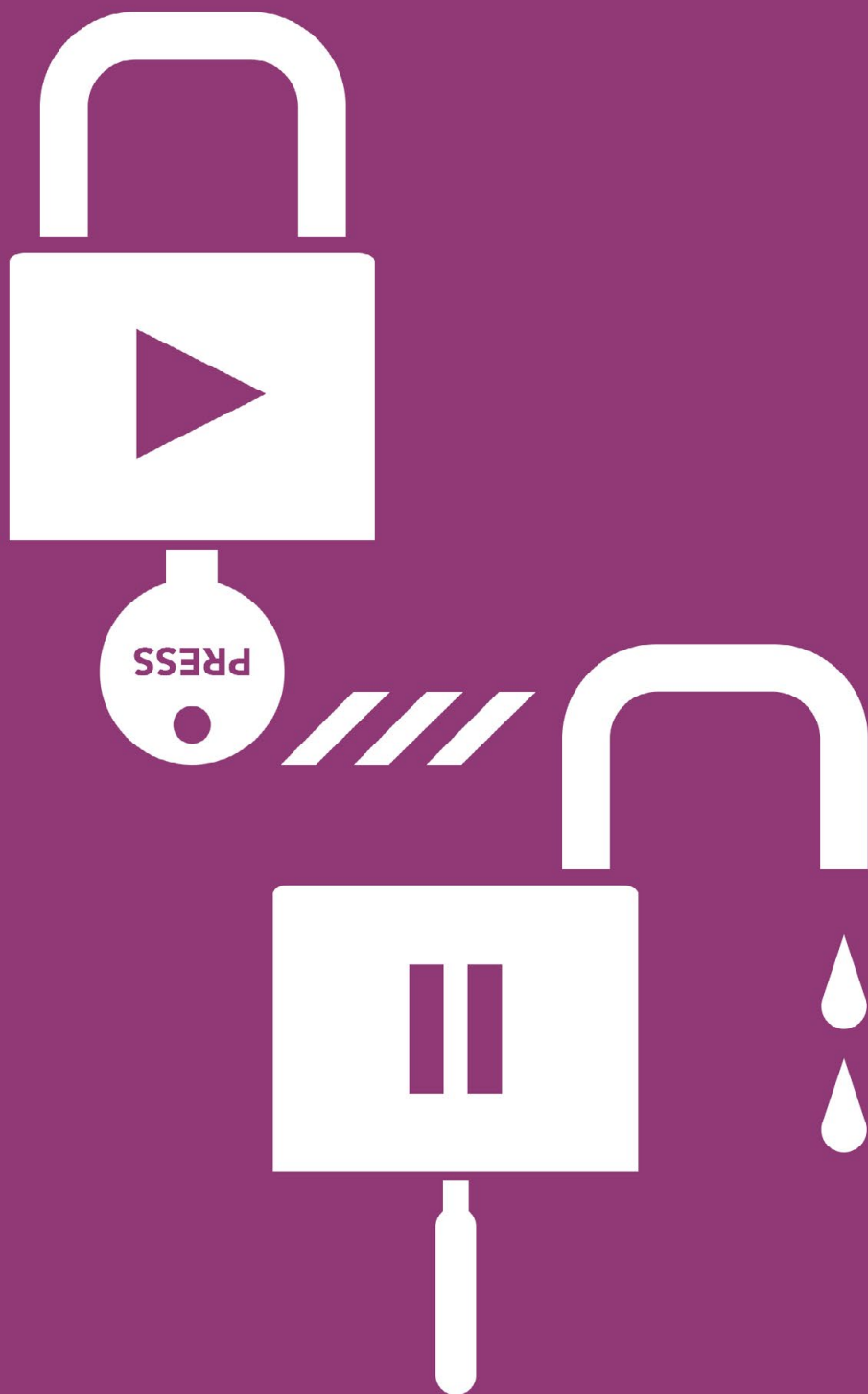
Follow the Money (FTM) publiceerde een artikel over een Limburgse wapenhandelaar die voor honderden miljoenen euro's aan Defensiecontracten binnenhaalde, ondanks strafrechtelijke onderzoeken naar hem en zijn bedrijf. De wapenhandelaar probeerde publicatie te voorkomen met een kort geding, waarbij hij benadrukte dat vermelding van zijn naam of andere tot hem herleidbare gegevens zouden leiden tot een acuut en reëel veiligheidsrisico voor hem en zijn familie. De rechter ging daar niet in mee, onder meer omdat via het Handelsregister eenvoudig kan worden achterhaald wie de bestuurders van een betrokken vennootschap zijn. Verder woog mee dat de wapenhandelaar zich juist publiekelijk profileerde in relatie tot Defensie. Volgens de rechter mocht worden aangenomen dat de nog te verschijnen publicatie een onderwerp van groot publiek belang zou betreffen. Dat journalisten in beginsel zelf mogen beslissen welke details zij publiceren, waaronder een naam, paste volgens de rechter binnen de journalistieke vrijheid, zeker als dat de transparantie, zeggingskracht en controleerbaarheid van de publicatie dient. Ook het verzoek om aanvullende anonimiseringswaarborgen en om het vonnis niet te publiceren werd afgewezen.

De wapenhandelaar wilde dat aan hem een concept van de publicatie zou worden voorgelegd. Die vordering kwalificeerde de rechter als een vorm van voorafgaand toezicht. Dat botst met het censuurverbod van artikel 10 EVRM en artikel 7 Grondwet.

De toepasselijkheid van deze bepalingen betekent echter niet zonder meer dat een publicatie niet van tevoren mag worden verboden. Als de onrechtmatigheid daarvan voldoende is gebleken, kan ter voorkoming van onherstelbare schade een verbod vooraf worden uitgesproken. Voorafgaande beperkingen van de publicatie brengen echter zulke risico's op ontoelaatbare inperking van de vrijheid van meningsuiting en de persvrijheid met zich mee, dat de noodzaak daarvan zorgvuldig en kritisch moet worden onderzocht. Een dergelijke inperking moet gerechtvaardigd worden door uitzonderlijke omstandigheden.

Ook een andere publicatie van FTM leidde tot een kort geding. FTM publiceerde een artikel onder de titel 'Nederlandse nieuwkomer bij de Europese verkiezingen heeft banden met de lange arm van China'. In het artikel werd gesteld dat een 54-jarige Amsterdammer banden zou hebben met de Chinese overheid en de Chinese Communistische Partij. Deze Amsterdammer stelde dat het artikel onjuist was en dat zijn eer en goede naam werd aangetast. De rechter oordeelde dat in dit kort geding niet kon worden bepaald wie gelijk had over de feitelijke juistheid van de passages in het artikel. Een kort geding leent zich namelijk niet voor nader feitenonderzoek. De rechter benadrukte dat een journalistiek medium als FTM een ruime vrijheid van meningsuiting heeft bij berichtgeving over politieke onderwerpen van publiek belang.

4

VRIJHEID VAN NIEUWSGARING

Verslag kunnen doen begint vaak met toegang, tot rechtszalen en overheidsinformatie. In 2025 stond die toegang op meerdere fronten onder druk: er kwamen nieuwe accreditatieregels bij rechtbanken, journalisten moeten soms lang wachten op de juiste gegevens en Woo-verzoeken worden afgewezen. Een aantal kwesties uitgelicht.

Nieuwe richtlijn rechtbanken

De Raad voor de Rechtspraak heeft per 1 juni 2025 een herziening van de persrichtlijn geïntroduceerd. Er is een accreditatiebeleid ingevoerd: alleen geaccrediteerde journalisten met een perskaart van de NVJ, de Internationale Federatie voor Journalisten, een politieperskaart of een lidmaatschap van De Buitenlandse Pers Vereniging (BPV) kunnen gebruik maken van de geboden faciliteiten. Een andere belangrijke wijziging is dat de pers voorafgaand aan zittingen niet meer standaard inzage krijgt in dagvaardingen in strafzaken en civiele zaken. Gelet op het belang van privacy en veiligheid wordt een dagvaarding alleen verstrekt als de journalist daarom verzoekt, aldus de Minister van Justitie en Veiligheid in antwoord op Kamervragen hierover. Het Persvrijheidsfonds ziet een principiële aspect hieraan, vanuit het idee dat rechtspraak openbaar is en dat dit begint bij een vrije toegang tot dagvaardingen, zodat journalisten een inschatting kunnen maken welke zaken een maatschappelijk belang hebben. De nieuwe richtlijn van de rechtbanken hindert journalisten in de vrije uitoefening van hun vak. Daarom steunt het Persvrijheidsfonds een onderzoek hiernaar.

Geen mededelingsverbod voor Danny Mekić

Het sociale mediaplatform X (voorheen Twitter) heeft zijn poging om jurist en technologie-expert Danny Mekić een spreekverbod op te leggen, zien stranden bij het Gerechtshof Amsterdam. Eerder had ook de Rechtbank Amsterdam in het voordeel van Mekić beslist. De NVJ is van mening dat het feit dat journalisten aanwezig zijn bij een openbare zitting in een democratische samenleving géén argument mag vormen om te verzoeken een betrokken partij - welke partij dan ook - een mededelingsverbod op te leggen. *“Wordt die argumentatie geaccepteerd, dan zou een ‘chilling effect’ ontstaan, waardoor procespartijen niet langer met journalisten durven te praten of hun aanwezigheid tijdens openbare zittingen uit de weg proberen te gaan, uit angst dat berichtgeving over de zaak later aanleiding kan vormen om die partij een mededelingsverbod op te leggen.”* Het Persvrijheidsfonds ondersteunde Mekić in deze zaak.

» Geen toestemming nodig bij nieuwswaardige incidenten «

Fotograferen in een winkelcentrum

Het Gerechtshof Amsterdam heeft in een zaak tussen fotojournalist René Hendriks en de exploitant van een winkelcentrum in Leidschendam geoordeeld dat het niet rechtmatig is om van een journalist te eisen dat hij bij nieuwswaardige incidenten vooraf toestemming vraagt om met een professionele camera te mogen fotograferen. Het gaat hierbij om kortdurende incidenten waarbij het zinloos is om na het incident nog foto's te nemen, omdat de nieuwswaarde daarvan ontbreekt. Het Gerechtshof denkt hierbij aan incidenten die naar verwachting hooguit een half uur duren. Een toestemmingseis past niet bij een plek die voor iedereen toegankelijk is. Dit weegt extra zwaar als het gaat om incidenten waarbij de politie in actie komt. Het is van groot maatschappelijk belang dat de pers daarvan - ook in beeld - verslag kan doen. De rechter wijst er nog op dat Hendriks in het bezit is van een politieperskaart. Daardoor moet worden aangenomen dat hij zich houdt aan afspraken met de politie. In deze dringende gevallen wordt de vrijheid van nieuwsgaring van de fotograaf te veel aangetast door het vereiste van voorafgaande toestemming voor het gebruik van een professionele camera. Eerdere weigeringen op verzoeken van Hendriks zijn daarmee onrechtmatig. Hij heeft recht op vergoeding van de door hem geleden schade. De zaak van Hendriks werd ondersteund door het Persvrijheidsfonds.

Vervolging journalist Tubantia

Het Openbaar Ministerie moet een journalist van De Twentsche Courant Tubantia vervolgen voor smaad. Dat heeft het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden bepaald in een beklagprocedure, waarbij de klager vraagt om vervolging in te stellen. Die was aangespannen door een vrouw uit Hengelo die jarenlang spirituele sessies

organiseerde en leidde. De journalist beriep zich op zijn recht op vrijheid van meningsuiting en stelde dat hij misstanden wilde aankaarten. Het Gerechtshof wil dat de strafrechter zich over de kwestie buigt en heeft daarom de vervolging van de journalist bevolen. De NVJ vindt dat zorgelijk, laat NVJ-secretaris Thomas Bruning weten: *“Door de keuze voor een strafrechtelijke vervolging wordt een juridisch paardenmiddel ingezet tegen een professionele journalist die, in onze optiek, gedegen onderzoek heeft gedaan. Het inzetten van strafrechtelijke vervolging tegen journalisten heeft een ‘chilling effect’ op het werk van de beroepsgroep. In een democratische rechtsstaat zoals Nederland behoort de inzet van het strafrecht beperkt te worden tot die zaken waarin sprake is van kwade opzet. Dat is hier zeker niet aan de orde. De NVJ maakt dan ook bezwaar tegen deze vervolging en zal de betrokken journalist ondersteunen in deze kwestie.”*

Worstelen met de Wet open overheid (Woo)

Belangenorganisaties van journalisten en media schreven in december 2025 een gezamenlijke brief aan informateur Rianne Letschert met hun zorgen over de Wet open overheid (Woo). Vanuit de overheid gaan er regelmatig stemmen op om de Woo te begrenzen. Zo wordt gedacht aan het stellen van grenzen aan de omvang van Woo-verzoeken en het uitsluiten van interne documenten zoals e-mails, ambtelijke adviezen en concepten. Ook zouden uitzonderingsgronden om informatie te weigeren worden aangescherpt. Deze voorstellen worden door de ondertekenaars van de brief 'prematuur, verontrustend en funest' voor de transparantie van de overheid genoemd.

» Verontrustende ontwikkelingen rondom de Woo «

Op 4 september 2025 oordeelde de Rechtbank Den Haag dat landbouwminister Femke Wiersma binnen veertien dagen gegevens over Gelderse veehouderijen en hun uitstoot openbaar moet maken.

Omroep Gelderland had om die informatie gevraagd. Om het vonnis kracht bij te zetten, legde de rechter een last onder dwangsom op aan het ministerie: als de minister blijft weigeren, moet het ministerie een dwangsom van 50.000 euro per dag aan de omroep betalen, met een maximum van 1 miljoen euro.

Ook NRC en Follow the Money hadden het ministerie tevergeefs gevraagd om gegevens over veehouderijen en hun stikstofuitstoot. Zij moesten wachten op het eindoordeel van de hoogste bestuursrechter. Op 24 september 2025 oordeelde de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State dat minister Wiersma binnen twee weken informatie openbaar moest maken over boerenbedrijven. Het ging concreet om adressen van de bedrijfslocaties van alle veehouders in Nederland, het aantal geregistreerde landbouwhuisdieren en het staltype waarin de dieren gehouden worden. De journalisten wilden met deze informatie berekenen hoe effectief het stikstofbeleid van het kabinet was. De Afdeling bestuursrechtspraak behandelde deze rechtszaak versneld en schreef hierover in een persbericht: *“Deze zaken vroegen om spoed vanwege de grote belangen die hier voor alle partijen spelen. De gegevens waar de journalisten om hadden gevraagd gaan over een onderwerp waarover een intensief maatschappelijk debat gaande is, de journalisten hebben hun verzoek al meer dan tweeënhalf jaar geleden gedaan en het gaat om gegevens die voor een deel van zeer persoonlijke aard zijn. Er liggen bovendien vergelijkbare zaken bij de rechtbanken waarin nog uitspraak moet worden gedaan. Voor alle partijen was het dus belangrijk dat er snel duidelijkheid kwam over de vraag of deze informatie openbaar moeten worden gemaakt.”*

Deze procedure werd publiekelijk gesteund door het Persvrijheidsfonds, de NVJ, de Vereniging van Onderzoeksjournalisten (VVOJ) en het Genootschap van Hoofdredacteuren, die onder meer schreven: *“Het is zorgwekkend dat een minister de verplichtingen die volgen uit de wet niet alleen al geruime tijd traineert, maar deze feitelijk naast zich neerlegt. (...) Als een minister de verplichtingen uit de Woo op deze wijze botweg kan doorkruisen, wordt het openbaarheidsbeginsel in de Woo een holle frase.*

Dat is voor de werking van onze democratie een alarmerend signaal. Het maakt het de journalistiek bovendien onmogelijk om haar controlerende en informerende rol volwaardig te vervullen. Het is binnen een goed functionerende democratie cruciaal dat de minister haar verplichtingen volgens de wet nakomt en dus de gevraagde gegevens aan de betreffende journalistieke titels verstrekt.”

In december 2025 riep het [Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding](#) minister Wiersma opnieuw op om snel een besluit te nemen op lopende Woo-verzoeken over emissiegegevens en toegang tot deze belangrijke informatie niet langer te vertragen. Dit nadat journalisten opnieuw een klacht hadden ingediend over de behandeling van hun Woo-verzoeken over dieraantallen, stallocaties en staltypen.

Freelance-journalisten Stan van Pelt en Enith Vlooswijk voeren een Woo-rechtszaak tegen het Erasmus MC. De twee journalisten zijn bezig met een onderzoeksproject over virologie. Bij Erasmus MC hebben zij e-mails opgevraagd. Het Erasmus MC wees het Woo-verzoek af met een beroep op het wetenschappelijke karakter van de mails. Van Pelt en Vlooswijk vechten de weigering aan bij de bestuursrechter.

Terrorismeverheerlijking en reisbeperkingen

Als het wetsvoorstel ‘Strafbaarstelling verheerlijken van terrorisme en openbare steunbetuiging aan terroristische organisaties’ aangenomen zou worden, dan worden drie nieuwe vormen van uitingen strafbaar. Het gaat om het verheerlijken van terrorisme, het verspreiden van verheerlijkende geschriften en openlijke steunbetuiging aan terroristische organisaties. Voor deze zaken kan er een celstraf van ten hoogste drie jaar worden gegeven of een geldboete tot 9.000 euro.

De NVJ, Free Press Unlimited en NDP Nieuwsmedia hebben [kritiek](#) op dit wetsvoorstel omdat journalisten het risico lopen vervolgd te worden voor normale verslaggeving, omdat er geen heldere definities zijn. In het kader van een internetconsultatie gaven zij gezamenlijk een [reactie](#). Verder ontbreken duidelijke waarborgen en is er geen specifieke bescherming voor journalisten of hun bronnen opgenomen in het wetsvoorstel. In het buitenland zou dergelijke vaag

verwoorde antiterrorismewetgeving tot inperking van de persvrijheid hebben geleid. Zo werd in Frankrijk journalist Ariane Lavrilleux [vervolgd](#) in een antiterrorismeprocedure omdat zij weigerde haar bronnen te onthullen in een onderzoek naar Egyptische militaire acties. De organisaties vrezen voor een ‘chilling effect’, waarbij journalisten aan zelfcensuur gaan doen door bepaalde onderwerpen te mijden uit angst voor vervolging. NVJ-secretaris Wais Shirbaz noemde het wetsvoorstel op [Linkedln](#) ‘linke soep voor onze rechtsstaat’. Shirbaz: *“Democratische ruimte verdwijnt zelden in één klap maar wel in kleine stapjes. Dit is zo’n stap.”*

» Een andere journalist bleek op de no-fly list van de FBI te staan «

In het verleden is er vanuit journalistieke hoek al [veel kritiek](#) geweest op plannen van de overheid om het afreizen naar terreurgebieden strafbaar te stellen. Journalisten en hulpverleners zouden verplicht toestemming moeten vragen bij het ministerie van Justitie, voordat ze reizen naar gebied dat in handen is van terreurorganisaties. Uiteindelijk werd er na een stevige lobby [toch een uitzondering voor journalisten](#) opgenomen.

Als journalisten niet mogen vliegen of een inreisverbod voor een bepaald land krijgen opgelegd, dan resulteert dat in een inperking van de persvrijheid. In maart 2025 werd journalist Alex Bremman de toegang tot Turkije geweigerd. Bij aankomst op de luchthaven van Istanboel bleek dat hij een inreisverbod had vanwege zijn werk als journalist. Met een juridische procedure wil Bremman dit inreisverbod aanvechten. Een andere journalist bleek op de *no-fly* list van de FBI te staan. Dat is een lijst waarop vooral veroordeelde of gezochte terroristen staan. Deze journalist heeft echter geen strafblad en hoort niet thuis op deze lijst, aldus het [Persvrijheidsfonds](#), dat ook Bremman [steunt](#) bij het aanvechten van het inreisverbod voor Turkije.

In 2024 bleek uit [onderzoek van Follow The Money](#) en [De Volkskrant](#) dat tientallen Nederlanders onterecht op een terrorismelijst stonden vermeld. Dit leidde onder andere tot protest van de NVJ. Zo staat de Nederlands-Palestijnse fotograaf en documentairemaker Sakir Khader op een controversiële Amerikaanse terroristenlijst die door steeds meer landen wordt gebruikt. Hoewel hij nooit verdacht van terrorisme is geweest, lijkt het onmogelijk om van die lijst af te komen. Hij maakte een procedure aanhangig tegen de Nationale Politie en het ministerie van Buitenlandse Zaken, waarin hij inzage eiste in de gegevens die de overheid heeft gedeeld met andere landen.

Ook wil hij dat Nederland zich inspant om hem van de lijsten te laten verwijderen. De [rechtbank Haarlem](#) oordeelde op 19 maart 2026 dat de Nederlandse regering 'onvoldoende deugdelijk' heeft gemotiveerd waarom zij Khader geen verdere informatie wil verstrekken over het delen van zijn persoonsgegevens met andere landen. Ook deze procedure werd ondersteund door het [Persvrijheidsfonds](#).

De Persvrijheidsmonitor 2025 is een uitgave van het Persvrijheidsfonds en is mede mogelijk gemaakt door de Coornhert Stichting.

